

00-16

1/8

Metse ya Batlhaping

K32/22

16

Description of Kra-Matlele (Schmidts Drift) and history.

Go na le metse e mentsi ya dikagô tsa bogologolo ya Batlhaping ba goo ra-Matlele (Schmidts Drift).

Jaaka lo tlaa bôna mo di mmapeng tsa ditšhupô tsa gôna, go na le ntlo e kgolo ya kêrêkê ya London. E ne ya agiwa ke moruti Matolo. Ntlo e e ne e agilwe ka ditene mme e ruletšwe ka lotlhaka ja noka; jaaka lo tlaa e bôna mo setšhwantšhong sa ntlha (1).

Leha kêrêkê yôna e tšhimolotšwe ke makamê, ga a ka a aga ntlo e kgolo mme lehoko ja modimo jeônê le lerilwe ke ênê mo Dibokoloding (Ga-Matlele); mme motlhabolodi wa kêrêkê êna ke moruti Rev. B.S. Mohapaanele.

Jaaka e bônala mo setšhwantšhong sa bobedi (2), ntlo e gompijeno e na le batho ba le bantsi thata le bagogi hêle jalo. Go na le bana ba le bantsi le barutintshi ba le bantsi ba ba rutileng gônê. Ntlo e, ke kêrêke ebile ke ntlo ya sekolo sa Flaat Drift Native School. Barutintshi ba ntlha ba ba bolotseng gôna ke Monyakoane Tsoalle, M. Mokhuli, A Phethe, E. Mošêšê, January Martins, R Malunga le R.B. Mohapaanele.

Go na le metse e megolo ya yoo-ra-Sakgi le ya yoo-ra-Montšhonyane le ya yoo-ra-Mokgophane, e e bapileng le ya yoo-ra-Mokgophane, e e bapileng le Noka e Tshetlha. Kêrêkê e, e bidiwa Marišong kgotsa Tlhaping, mme jaanong ga se ya Batlhaping hêla. E agile ha tlhatshe ga mekgabana a go nong go epiwa marišô mo go ôna marišê.

Yôna e mo patlelong e go nong go jewa marišô le dipvêtê tsa naga gôna.

Dibokolodi ke leina ja thota e dibokolodi tse kgolo di ne di le dintšê thata gônê. Ntlo e ya thutô, gompijeno e agilwe ka setene, mme e ruletšwe ka ditshipi.

2

Go le metse e mengwe yoo-ra-Selekê le yoo-ra-Makgophane le yoo-ra-Mogorosi le yoo-ra-Molusi, go bolêlwe hêla ka ya bogologolo. Dikagô tse, di ka ne di na le dinyaga di ka nne mašome a a robileng menwana (nenôna) e mebedi. Boo-ra-Selekê ba ne ba agile mo patleng gauhi le noka e Tshetlha, mme ba agile mo Lešaleng. Moagi wa motse

o ke Balang. Gompijeno o šule mme morwawe e leng Selekê a hudugêla kwa Marotswang, mme a ya go nna hêla ha tlhatshe ga ôné. Boo-morwa Balang ke ba Intshitse le Selekê. Ba basetsana ke Mmedi le Matlhokolokae.

Mokgophane o nè e agile mo makgabaneng a a ha godimo ga noka mme bomorwawe ke boo-Rafetse le boo-Bareng. Motse wa ra-Kolosa o no o le ha godimo ga makgabana a Thaa mme e huduga gôna a tla Marišong.

A tsamaya a ye ntweng kwa dithakong tsa Batlhaping, mme mosadi wa gagwe Mmedi a bowe le bana a tle go aga mo Dibokoloding gapê a ne le boo-Makame le boo-Adria bomonnawe Kolosa. Boo-ra-Molusi ba ne ba g agile gauhi le boo-ra-Selekê, mme bônê ba agile mo gare ga makhu, mme ba phatlhaladiwa gônê ke go šwa ga dipudi tsa bôna, mme ba ya go dula kwa godimo ga dithota. Bangwe ba baeteledi-pele ke bo-ntona Selekê, Sehunêlô, Thubisi, Moremong, Gabookwe, Lontshitse.

E rile ha Selekê morwa Balang a sena go šwa ga busa S. Cedras mo karolong ya botlhano (5) ya ~~ka~~ Ramatalê. Sehunêlô o dula ha tlhatshe ga Makaba mo gare ga Lekurubana.

Selekê o ne e busa ka pušo e siameng mme a thusa batho ba gagwe. Go no ga nna lophalô ja dinku je legolo ka pušo ya gagwe mme a buêlêla batho mo go ba Bašweu gore ba thuse ka go tipa dinku le dipodi. Mme ga nna jaalo ba di tipa mme tsa hôla.

Gape ka nakô e nngwe e ka ne e le ka ngwaga wa 1922 ga na ga nna le leuba je legolo thata mme dilo tsa šwa thata; le batho ba tlhōka name dijô le maši.

Mme pula ya tloga ya na, batho ba tshela sentlê.

Metlheng ya bagologolo ba, e ne e re ga go agiwa motse, go simololwe ka lesaka pele gore dihutshane di bônê moya o montšhe; me go bidiwe ngaka gore e tle go raa mo lesaka le tla tlhongwang gônê gore dilô tsa bôna di seke tsa brik loiwa kgotsa di seke tsa jewa ke magodu. Ngaka e tle mme e êpele dimapô tsa rrr makgalô e di tleditse ka mere ya dinaka tsa gagwê. Mme e thakgise ka tšôna mo mothêong. Mme tlhare tse di agang lesaka ke monšana, mokhu le makgalô.

Ngaka e tlhabe nku e ntšho kgotsa e tšhweu mme e tsee mahura a yôna le moswang e di kopanye mme e dire ka tšôna mo sakeng. Mme ha e raya e re: "A yo o loyang go swê tsa gagwe kgotsa go šwê êné. Ngaka e ne e kopa kgomo ha e raa lesaka ~~kat~~ kgotsa motse mme e re ha lesake le agilwe ebile le railwe ke ngaka, ga go a tšhwanêla gore motho opê kgotsa ohe a rotêlê mo sakeng kgotsa a rwalêlê kgong tsa lesaka.

Batlhaping ba re: "A bolôkô jwa dikgomo bo se tsêwê mo sakeng dikgomo di seô kgotsa moimana leha e le mosadi hêla a se tsêné mo sakeng ha a le dikgweding. Mosadi a seke a ralala marêlê a le moimana kgotsa a na le botlhoko jwa basadi.

4

Ha go agiwa ntlo go thapisa ngaka mme e tla go raa methêô. E re ha e raa mothêô e re: "Motse o ga se wa monna ke wa mosimanyana, yo o o lehang o tla iteka. Ga o tsenwe ke magodu kgotsa baloi. Yo o o lehang a ikitse". Mme go agiwe jaanong. Go dirwe letsema. Go bidiwe batho, go dirilwe bojalwa go tlhabilwe nku e nonneng mme go rekwe sakiri go dirwe khadi. Go iwe kwa nokeng kgotsa sekgweng go rengwe dikgotlhwana tsa maoka le makhu, le makhukhu mme go agiwe lemota ja ntlo. Go simololwe ka kgôrô go iwe kwa morago. Ha ba ega jaana ke gore ga go selô sepê sa se tle se simololwe kwa morago se isiwe kwa tshimologong gonne ha motho a tsêna mo tlung o simolola ka kgôrô mme a ye mosêo.

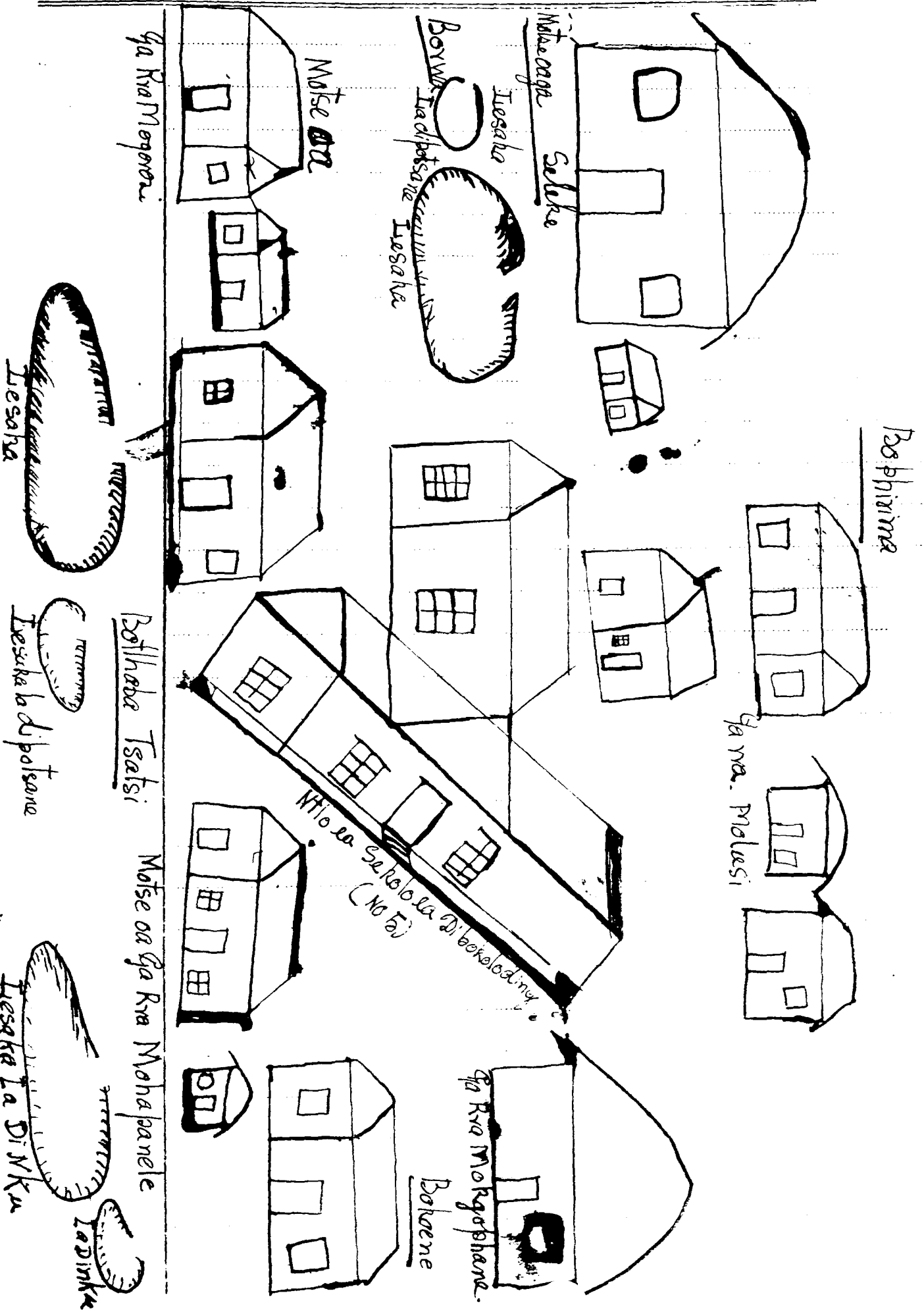
Go bidiwe ditsala tse di gauhi mme di tle go thusa go aga ntlo. Go rulelwa ka bojang jwa motshikiri kgotsa jwa kgolane mme go hapiwe ka kgôlê tsa lodi kgotsa kgohata e logilweng ke basadi. Mathudi e agiwa mmôgô le ntlo, ha gongwe a seke agiwe. Ha motho a tsêna mo teng ga ntlo a seka a êna ka maoto o emisetse rraagwe lehatshe ka maoto. Le gôna go seke ga nna opê yo o robalang a šebile kwa moseô gonne o tlhôla lošo.

Ha Batlhaping ba apeile nama ya sehutshane ga e huduiwe ka lotlhabô ja mokhu kgotsa ~~mokgalô~~ mokgalô; e huduiwa ka logong ja mongana.

Ntlo e agelwe lolwapa ja matlhare mme go raiwe kgôrô gor moloi a seka e tsêna.

K92/22

K32/22

6

Lehatshe

Polêlô e tletseng ka lehatshe ja rona ja Ramatalê (Schmidts Drift) ke e. Go bolêlwa ka ga dithabana, dinokena, dikgwa, metšwedi, matamô le megobe jalo jalo.

Go na le dithabana tse di nang le maina kaha sebopegong sa tšôna kgotsa tiragalô nngwe ile ya thirêga gôna. (1) Go na le theba kgotsa i Lentswê ja Banyana. Ga twe banyane ba ne ba ile dinakalading gônê, bana bao ba tlhola ba êpa dinakaladi. Mme e rile ha ba re ba ya gae, ba tlhoka mo ba hologang gônê mme baa šwa. Mme le bidiwa ka banyana.

(2) Lentswê ja Semane. Semane ke dikgaga tsa dinotshe. Mme le bidiwa Lentswê ja Semane, gonne go no go rahiwa dinotshe gônê ke Masarwa a bogologolo. (3) Thota ya Tubi. Yôna go no go agile Bakgothu gônê mme Tubi ke Sekgothu. (4) Thota ya Pôô kgotsa ya Kgomo. Ga twe e ne ya re bogologolo monna wa Motlhware go twe Sepharagatlhê a lwa le pôô mo dikgweng tse lerope je mme a e bolaya ka lerumô, a e besetsa molelô, a e hisa, gonne e ne e le molaô gore kgomo ha e lwantsha nung wa yônê e mo tlhaba ga e jewe. (5) Thota ya Seboko. Thota e yônê ga e kgolo jaaka tse dingwe. Mme ga twe seboko sa mongana se ne se le sentse gônê mme saa ja mangana a lerope jeotlhe; la sela le le lesetlhe hêla. (6) Go na le lerope ja Dinoko. Go no go na le metsatsa a dinoko gônê, mme gompijeno ga diô. Ga twe batšomi ba dinoko ba ne ba tshaba go ya gônê bogologolo, ka ba tshaba badisa ba dinoko.

Gatwe modisa oa noko gase noko tôta me oa buoa jaaka motho, me bogale thata. Gape o ka bolaea batho le dintša tsa bone.

7

~~Dikgwa~~ Dikgwa di gônê mme ga di dintsi. (1) Sekgwa se ga Fraiman. Sekgwa se ga twe go no go dula monna wa Motlhaping gôna a bidiwa Fraiman. E le morwe wa Meruping a Tlhôbôlwana. Mme ga hitlhêlwa a šule go sa itsewe gore o bolailwe eng. (2) Sekgwa sa morokweng. Sekgwa se se segolo thata mme go ditlhare tse dintsi tsa mehuts-huts. Go meretlwa mahatla, mangana, Matlhajê, makgelô, masilebele mmetlhare tse di dirile dikgwa tse di kgolo.

Megobe ke ye (1) Mogobe wa ga Ra-Matheu, wa ga Sepharagatlhê, wa ga Makoromeng, Mogobe wa Dipapa, wa Motlholotsana, Mogobe wa ga nkhuilang. Wa ga Ra-Matheu o bidiwa ka ênê bonne o na bolaya tau gôna. Wa ga Sepharagatlhê, ga twe Sepharagatlhê o ne a agile gôna. Wa ga Makoromeng ga twe o no o bidiwa ka ênê ka gonne o ne a lems maphutshe gônê. Nkhuileng e ne e le ngaka e tšwa kwa Bokwene mme a agile mo mogobeng o.

Mogôgôrô o mogolo thata ke wa Mphatsana le e mengwe e mebotlana Mogôgôrô wa ga mokgophane, le wa ga morwadi, wa ga Tlhare-tlhare Mogôgôrô wa ga Agose le wa ga Phiri. Mogôgôrô wa ga Mmaphotshane o hologa kwa maruping a magolo mme o go kopana le wa ga Morwadi le wa Ra-Makame mo ga Mokutwane. Mmaphatsane e ne e le ngwana mme a bolawa mo kgôrong e. Morwadi le ênê a bolawa teng. Mokutwane ênê e le morwa Kgotsa-Mokutwane, mme o ne a agile mo mogôgôrong o a thula ditshipi. Le jaanong marope a gagwe a sale teng, le mabitla a bo-morwadi a sale gôna.

Motswedi wa ga Ra-Botshe o mo Phatsime (3) Mme e êtêlwa ka 8 dinyaga tšotlhe. Ra-Botshe e ne e le monna wa Morolong mme a agile mo motsweding. Molapô wa Agose o bidiwa ka leing ja ngaka ya Mokgalagadi ka e ne ya swêla teng. (1) O bidiwa Thaa (2) O bidiwa ga Lontshitse (3) Ke Boomplaats, gape Phatsimê (4) Ke Lomputsane gongwe ga ra)Sebatailane. Boo-ra-Sebatailane ke Bakgattha, ba ga Sebatailane Mme ênê e ne e le Makgattha wa ga Khahêlê. Ga twe o ne a bidiwa kgosi Sebatailane wa tidima kgabô wa Bakgattha. Ba Mmake ba re: "Sedibêla mollô morula o kgoti tona

Bana ba Setefane sa Morulweng

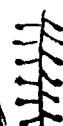

Sa hudua metse a halala.

Motho yo o na tšwa kwa Thabeng e go tweng Rustenburg. E E rile ka nyaga tse di ka nnang mašomê a le borôba bobedi, go no go jewa dinakahadi le ditšhuge. Di epiwa ke basadi kwa dithabeng, mme di silwa di omisiwa, mme oh! go apêwa legodu ka tšôna.

Go na le matlapa mo marišong mo ga Matalê, a go nang le ditšhwantsho tsa dinaô tsa batho le setšhwantšhō sa letsatsi mo matlapeng a.

Ga go itse opê gore di ne di dirwa ke batho bafe.
Bangwe ba re di dirilwe ke Barwa, bogologolo, ha majê a sa le
metse.

Map of Schmidt's Drift
 showing Borders, streams, Pools, Fountains,
 Forests, Hills Areas.

Streams: -
 Forests.
 Hills.
 Dams.
 Pools, Lakes
 Gardens

 Griqua Town

END. S. 225.